

SAMS utlåtande till den riksomfattande trafiksystemplanens program för konsekvensbedömning

Diarienummer: VN/7835/2019

Allmänt

SAMS – Samarbetsförbundet tackar för möjlighet att uttala sig i det här viktiga initiativet.

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder är en samarbetsorganisation inom funktionshinderområdet i Svenskfinland. Våra medlemsorganisationer är: Förbundet Finlandssvenska Synskadade, FDUV, Psykosociala förbundet, Svenska hörsselförbundet samt Funktionsrätt med ansvar.

Enligt WHO beräknar man att omkring 15% av den totala befolkningen har någon grad av funktionsnedsättning. Om man dessutom beaktar personer med långvarig psykisk ohälsa finns de ca 45 000 personer som behöver någon form av service för personer med funktionsnedsättning på svenska i Finland.

Det offentliga har skyldighet att främja likabehandling, tillgänglighet och lika möjligheter att delta i samhället. Trafiksystemet har en särskilt viktig och kritisk roll i det här sammanhanget.

Långsiktighet bra – centrala lagliga utgångspunkter glömts bort

SAMS uppskattar visionen om mera långsiktig trafikplanering med förhoppningen om att alltmera universella och tillgängliga lösningar kan då skapas och främjas för hela befolkningen, oberoende av funktionsnedsättning.

I de lagstiftningsmässiga utgångspunkterna har två väsentliga källor och perspektiv ändå glömts bort. För det första förutsätter diskrimineringslagens § 5 att myndigheterna ska främja likabehandling i sin verksamhet och också ta i beaktande grupper med olika särskilda behov.

För det andra har inte FN:s funktionshinderskonvention nämnts, trots att Finland ratificerat konventionen i juni 2016. Konventionen omfattar principer så som skäliga anpassningar, möjliggörande av full delaktighet i samhället samt tillgängliga lösningar och är därför även central i det här sammanhanget.

Tillgänglighet används på ett problematiskt och felaktigt sätt

Det bör också påpekas att rapporten använder sig av begreppet tillgänglighet på ett problematiskt sätt. Både i utkastet och på informationstillfället 10.1.2020 presenteras tillgänglighet ur ett geografiskt perspektiv, i bemärkelsen hur snabbt en stad kan nås genom olika trafikmedel ("tillgänglighet mellan stadsregioner och regioner" s. 33). Däremot har tillgänglighet som det är definierat i FN:s funktionshinderskonvention glömts bort. Det vill

säga att exempelvis information och tjänster ska vara tillgängliga oberoende av funktionsnedsättning.

SAMS uppskattar att konceptet social hållbarhet används som en måttstock i konsekvensbedömningen. Däremot borde likabehandling (*fi. yhdenvertaisuus*) också användas som en skild måttstock i enlighet med diskrimineringslagens anda, eller åtminstone inkorporeras till den sociala hållbarhetens definition.

SAMS rekommendationer

SAMS rekommenderar att dessa brister åtgärdas och beaktas både i delen om lagstiftningsmässiga utgångspunkter och i om användningen av begreppet tillgänglighet, begreppslistans innehåll samt i källförteckningen.

SAMS rekommenderar även att konsekvensbedömningen görs så holistiskt och systematiskt som möjligt, eftersom det är väsentligt att service- och transportkedjan fungerar hela vägen. Det här är särskilt viktigt för personer med olika slags funktionsnedsättningar, eftersom de annars kan hamna i sårbara positioner på ett sätt där deras delaktighet i samhället äventyras på ett allvarligt sätt.

Sist men inte minst anser SAMS att målet om full delaktighet, tillgängliga lösningar och lika möjligheter för alla i enlighet med FN:s funktionshinderskonvention borde beaktas i all planering och offentlig verksamhet. Finland har förbundet sig till FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning och dessa rättigheter **ska** genomgående beaktas i lagstiftning och myndighetsutövning.

I Helsingfors den 24 januari 2020

Ilona Salonen

Verksamhetsledare

Elias Vartio,

Juridiskt ombud, sakkunnig